

ministeren ekspropriere efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (statsekspropriationsloven).

Det foreslås, at Folketingets behandling af lovforlaget skal træde i stedet for Ringkjøbing Amtsråds behandling af projektet efter naturbeskyttelsesloven og planloven samt vandløbsmyndighedernes behandling efter vandløbsloven. Endvidere foreslås det, at miljø- og energiministeren i samarbejde med vandløbsmyndighederne foretager de ændringer i de eksisterende vandløbsregulativer, som skal være gældende, når arbejdet er afsluttet, og som skal afspejle de ændrede fysiske forhold og den højere prioritering af natur- og miljømæssige forhold.

Det foreslås, at der efter arbejdets afslutning ikke må foretages afvanding eller terrænændring, og at det for at sikre den naturlige udvikling i området og den maksimale selvrensning fastsættes, at der fremover ikke må gødes, foretages omlægning af græsarealer eller anvendes pesticider. Det foreslås desuden, at offentligheden, når arbejdet er afsluttet, har adgang til arealerne inden for projektområdet efter de regler, der efter naturbeskyttelsesloven gælder for offentlighedens adgang til offentligt ejede, udyrkede arealer, og at miljø- og energiministeren efter forhandling med Ringkjøbing Amtsråd kan fastsætte regler om jagt m.v. i projektområdet.

3. Projektets udformning og de miljømæssige konsekvenser heraf

Der er gennemført en vurdering af projektets virkning på miljøet (VVM-vurdering). De bemærkninger, der er modtaget ved den offentlige høring i forbindelse med VVM-redegørelsen, har givet anledning til en mindre udvidelse af projektområdet med dels området ved Kong Hans' Hul, dels Gundesbøl Å.

3.1. Naturgenopretningen af den nedre del af Skjern Å-systemet

Skjern Å Naturprojekt omfatter en genopretning af den nedre del af Skjern Å fra Borris til udløbet i Ringkøbing Fjord, den nedre del af Omme Å fra Sønderkov Dambrug til sammenløbet med Skjern Å samt den sidste del af Gundesbøl Å fra sammenløbet med Omme Å til Præstbro. Projektområdet omfatter ca. halvdelen af det oprindeligt afvandede areal. Det følger i store træk interessegrænsen for hovedafvandingen, undtagen for Damsø og Stauning-Ganer Pumpe-lag, som ligger uden for projektområdet, samt en del af Lønborg-Kyving Landvindingslag nord for Tarm, hvor de eksisterende diger følges. Projektområdets af-

grænsning er vist på kortbilag 1. Projektområdet omfatter de arealer, der kan forudses i praksis at ville blive berørt af vandstandshævningen. I forbindelse med jordfordeling m.v. vil der i marken ske en præcisering og justering af projektafgrænsningen.

I forbindelse med naturgenopretningen vil placeringen af de fremtidige vandløb langt overvejende ske med udgangspunkt i de vandløbsforløb, som Skjern Å og Omme Å havde, inden de store reguleringer blev foretaget tidligere i dette århundrede.

Projektet indebærer, at Skjern Å i den østlige del af ådalen får kraftige slyngninger og forholdsvis høj strømhastighed. I området ved Damsø efter sammenløbet med Omme Å reetableres åen med et mere afdæmpet slyngningsmønster. Vest for Rute 11 og jernbanen åbner landskabet sig i en marskagtig og vidtstrakt flade. Åen vil også her blive reetableret omtrent som før reguleringerne. Ud mod fjorden deles åen i to hovedudløb, der her deles yderligere ved udløbet i fjorden. Den planlagte linieføring medfører, at Skjern Å's længde øges fra den nuværende regulerede strækning på ca. 19 km til ca. 26 km, og Omme Å forlænges fra den nuværende ca. 3 km regulerede strækning til ca. 5 km ureguleret åløb.

Skjern Å og Omme Å anlægges i vid udstrækning, så vandløbene får lov til at udvikle sig frit i ådalen inden for projektområdet, idet der alene udføres særlig sikring ved broer og ved digekanter, som vurderes at blive udsatte for uønsket erosion. Det fremtidige tracé kantes på nogle strækninger med levéer, som er lave terrænforhøjninger, der ofte forekommer naturligt ved store vandløb.

3.2. Udformning

På strækningen mellem Borris og sammenløbet mellem Skjern Å og Omme Å lægges Skjern Å tilbage i sine gamle slyngninger. Åen skal dog gå under den eksisterende bro mellem Gjaldbæk og Sønderby, hvorfor der på en strækning ved broen vil ske en parallelforskydning i forhold til det gamle løb. Omme Å lægges på strækningen mellem Sønderkov Dambrug og sammenløbet med Skjern Å tilbage i sine gamle slyngninger. Gundesbøl Å lægges tilbage i sit gamle leje på strækningen fra sammenløbet med Omme Å til Præstbro.

Ved Lundenæs, hvor Skjern Å og Omme Å i dag løber sammen, er det på grund af projektafgrænsningen nødvendigt at parallelforskyde Skjern Å's forløb mod syd i forhold til det tidligere forløb. Sammenløbet mellem Skjern Å og Omme Å etableres ca. 1/2 km længere mod vest end det nuværende. På hele stræk-